

## **In memoriam: dr. ing. Ioan Blada (1932 – 2020), remarcabil și pasionat specialist în domeniul geneticii forestiere și ameliorării arborilor**

**I.A. Biriș, Gh. Marin**

Silvicultura românească este mai săracă; încă un corifeu al științelor silvice ne-a părăsit. Unul câte unul, dar parcă în ultimii ani mai mulți ca oricând, ne pleacă cei care au pus temelia și au dezvoltat științele silvice românești, reprezentanți ai unei generații de excepție a silviculturii autohtone, ale cărei realizări cu greu vor putea fi egale sau depășite în perioada următoare. Noi, cei din generațiile mai tinere, care i-am cunoscut, trebuie să le fim recunoscători că am avut șansa să ne formăm și să creștem profesional și ca oameni alături de ei.

În data de 23 decembrie 2020, la câteva zile după împlinirea vârstei de 88 de ani, o boală nemiloasă, care îi slăbise brusc și agresiv trupul încă foarte puternic până atunci și îi tulburase sufletul încă tânăr în pofida vârstei, l-a doborât.

Pe toți cei care l-am cunoscut ne-a uimit cu energia, capacitatea de muncă, rezistența la efort, cu hotărârea, bucuria, umorul (specific ardelenesc) și optimismul său, cu care ne contamina și pe noi, colaboratorii mai tineri ai dânsului, și care păreau că nu o să-l părăsească niciodată. Chiar și după pensionarea sa, mai tinerii săi colaboratori aveau dificultăți în a face față ritmului de lucru impus de dr. Ioan Blada. Inclusiv în ultimii ani, la vârsta de peste 80 de ani, urca pe munte, cu rucsacul (ranița, cum îi plăcea să spună) în spate, din care nu lipseau o bucată de slănină, brânză, ceapă și o sticlă cu țuică bună. De altfel, robustețea sa fizică și spiritul mereu tânăr se datorau nu doar unei



moșteniri genetice foarte bune, ci și unui mod de viață foarte riguros și sănătos, de sorginte tradițională, autentic românească, pe care l-a deprins de la părinții și bunicii săi din lumea satului ardelenesc din perioada interbelică. A rămas toată viața adeptul unui trai cumpătat și a unei alimentații simple și naturale, bazate pe produse cu origine cunoscută și preparate de dânsul sau după metode tradiționale.

De altfel, cu rigoarea care l-a caracterizat atât în viața personală cât și în cea profesională, și din dorința de a lăsa totul în bună rânduială pentru posteritate, întocmai cu spiritul și gândirea țaranului român autentic, în anul

2019 a redactat și publicat un amplu memoriu al activității sale profesionale<sup>1</sup>, ceea ce ne-a ușurat nespun documentarea pentru realizarea prezentului material dedicat memoriei sale. În completarea acestuia, o serie de informații inedite ne-au fost oferite de dna. Elvira Blada, soția dânsului, căreia îi mulțumim pentru disponibilitate și amabilitate.

Ioan Blada s-a născut pe 18 decembrie 1932 în comuna Cioara (în prezent Săliște), județul Alba, localitate situată în sud-vestul județului, între orașele Sebeș și Orăștie. Din punct de vedere geografic, localitatea este situată în zona colinară care face tranziția de la Munții Șureanu (Sebeșului), situați la sud, și culoarul Râului Mureș, situat la nord, iar din punct de vedere istoric pe teritoriul comunei au fost descoperite celebrele tăblițe de la Tărtăria, precum și vestigii ale locuirii zonei încă din perioadele paleolitică și neolitică.

Părinții, Vasile și Maria Blada, se ocupau cu gospodăria și cu munca câmpului, tatăl fiind și acar la CFR. Au avut doi fii, Sabin și Ioan, ambii devenind ingineri, primul agronom iar al doilea silvic.

Ioan Blada a urmat cursurile școlii primare din comuna natală, după care a continuat cu studii medii la Liceul Comercial din Alba Iulia. Între anii 1956 – 1961 este student la Facultatea de Silvicultură, specializarea silvicultură, a Universității din Brașov.

După absolvire, în vara anului 1961, se angajează la Institutul Național de Cercetări și Experimentări Forestiere (INCEF), Filiala Simeria, unde își începe cariera de cercetător în silvicultură. Ulterior, se transferă la Filiala din Timișoara a Institutului, unde activează până în anul 1988. Până la pensionare, în anul 2007, își continuă activitatea în Centrala Institutului de Cercetări și Amenajări Silvice București, în cadrul colectivului de genetică și ameliorarea arborilor.

La început, activitatea domniei sale a vizat în principal selecția arborilor plus la princi-

palele specii forestiere, multiplicarea acestora prin altoire și înființarea de livezi semincere, în scopul producerii de semințe genetic ameliorate pentru obținerea de puiți pentru plantațiile forestiere de către unitățile silvice. Ulterior, activitatea s-a centrat pe cercetări de genetică cantitativă, respectiv: producerea materialului genetic experimental pentru încrucișări controlate de tip factorial și dialel, instalarea de plantații experimentale, monitorizarea și studierea dinamicii acestora și publicarea rezultatelor cercetărilor.

Tânărul cercetător Ioan Blada urmează o serie de cursuri de specializare în domeniul geneticii cantitative, organizate de acad. dr. ing. Iancu Căbulea, la Stațiunea de Cercetări Agricole Turda. Dobândește cunoștințe solide cu privire la: realizarea încrucișărilor controlate de tip factorial și dialel la arbori parentali și obținerea descendențelor pentru testarea lor; metodele de amplasare pe teren a dispozitivelor experimentale monofactoriale și polifactoriale; măsurarea caracterelor puietilor și arborilor din plantațiile experimentale; prelucrarea statistică a datelor obținute din măsurători efectuate în plantații experimentale de tip factorial și dialel; determinarea parametrilor genetici și calcularea câștigului genetic; întocmirea strategiei de ameliorare a arborilor forestieri pe baza rezultatelor obținute; diseminarea rezultatelor cercetărilor prin realizarea de comunicări științifice și articole publicate în reviste incluse în fluxul internațional de publicații științifice.

Ulterior, în anul 1981, obține prin concurs o bursă de studii de un an, finanțată de FAO/PNUD, sub coordonarea dr. ing. Bent Søgaard, de la Royal Veterinary and Agricultural University din Copenhaga, Danemarca, constând într-un stagiu de specializare în genetică și ameliorarea arborilor forestieri. Cercetările le-a efectuat la Royal Veterinary and Agricultural University din Copenhaga și la Arboretumul Hørshølm, în Danemarca, dar a avut ocazia să viziteze mai multe institute și laboratoare de cercetare în genetică și ameliorarea arborilor din Germania (Institutul de Genetică Forestieră, Grosshanssdorf; Faculta-

<sup>1</sup>) Blada, I., 2019. Memoriu de activitate (1961 – 2007). Editura Silvică, Seria a IV-a: Diseminare/Promovare. Voluntari. 51p.

tea de Silvicultură din Munchen; Institutul de Protecție a Plantelor Hann-Munden), Suedia (Departamentele de Genetică de la Universitățile de Stockholm și Uppsala; Institutul de Cercetări Forestiere, Ekebo), Finlanda (Institutul Finlandez de Cercetări Forestiere, Helsinki) și Norvegia (Institutul Norvegian de Cercetări Forestiere, Ås). Cu această ocazie studiază principalele aspecte ale geneticii forestiere cantitative și aprofundează metode adecvate de prelucrare statistică a datelor experimentale. De asemenea, are șansa de a întâlni și a discuta cu geneticieni prestigioși din mai multe țări europene și nord-americane, ceea ce i-a dat o perspectivă mai completă asupra domeniului și a direcțiilor abordate la nivel mondial în ameliorarea arborilor.

Își completează formarea profesională prin înscriere la doctorat, în specialitatea silvicultură, la Academia de Științe Agricole și Silvicultură, sub îndrumarea dr. ing. Valeriu Enescu (oficial) și dr. ing. Iancu Căbulea (neoficial). În 1987 susține public teza cu titlul "Cercetări asupra rezistenței genetice la *Cronartium ribicola* a unor hibridi interspecifici", având ca obiectiv principal obținerea unor hibridi care să combine rapiditatea de creștere a speciei nord-americane *Pinus strobus* cu speciile eurasiatice *Pinus peuce* și *P. wallichiana*, și obține titlul de doctor în specialitatea silvicultură.

Consecvent atitudinii sale de om foarte activ și pasionat de profesie, manifestată de-a lungul întregii cariere, dr. Ioan Blada își continuă activitatea de specialist și după pensionare: monitorizează suprafețele de cercetare și plantațiile realizate anterior, realizează noi experimente, colaborează cu mai tinerii colegi la implementarea unor proiecte de cercetare, asigură transferul tehnologic al rezultatelor în practică, răspunde solicitărilor unor specialiști din administrația silvică pentru asigurare de asistență tehnică și continuă să publice rezultate obținute pe baza cercetărilor desfășurate anterior.

Realizările profesionale ale cercetătorului Ioan Blada, obținute în cele aproape 6 decenii de activitate, considerând atât cei 46 de ani în care a activat în cadrul INCDS "Marin Drăcea"

cât și cei 12 ani de intensă activitate științifică desfășurată după pensionare, sunt de-a dreptul remarcabile. Evidențiem aici doar pe cele mai relevante:

- A înființat 32 de livezi semincere în suprafață de 184,8 ha;
- A înființat 58 de plantații experimentale în suprafață de 130,9 ha;
- A obținut, în premieră, 3 hibridi interspecifici ai zâmbului prin polenizări controlate (*Pinus cembra* x *P. strobus*, *P. cembra* x *P. monticola*, *P. cembra* x *P. wallichiana*);
- A studiat rezistența genetică la *Cronartium ribicola* a unor hibridi interspecifici de pin;
- A realizat, în premieră, încrucișări dialele la *Pinus cembra* și a determinat principalii parametri genetici ai speciei;
- A implementat proiectul LIFE-Natura (RO/000027 REV) - "Refacerea habitatelor forestiere din Rezervația Biosferei Pietrosul Rodnei", având ca obiectiv refacerea habitatului natural zâmbu/jneapăn/molid pe o suprafață de peste 50 ha, proiect inclus în lista "The 26 best LIFE Nature projects 2007-2008";
- A identificat și descris o (sub-)specie nouă de jneapăn, denumită *Pinus microphylla*;
- A publicat peste 100 de lucrări științifice, dintre care majoritatea ca autor unic sau autor principal, în reviste științifice prestigioase, incluse în fluxul internațional de publicații științifice, dintre care menționăm *Silvae Genetica*, *Annals of Forest Research* și *Silva Fennica*;
- A participat și a prezentat lucrări la 37 de congrese/ simpozioane/ conferințe internaționale (SUA, Canada, Australia, Japonia, Korea, China, Malaezia, Germania, Franța, Italia, Olanda, Austria, Elveția, Suedia, Finlanda, Norvegia, Bulgaria) și la numeroase manifestări științifice organizate în țară;
- A fost coordonatorul la nivel național sau director de proiect pentru 8 proiecte internaționale de cercetare precum și responsabil și colaborator la peste 50 de proiecte de cercetare naționale;
- A fost cercetătorul român al generației sale din domeniul științelor silvice cu cea mai mare vizibilitate și impact în comunitatea științifică

internațională, atât prin numărul de publicații incluse în bazele de date scientometrice, prin factorul de impact al acestora, cât și prin numărul de citări.

Dr. ing. Ioan Blada este cunoscut și va rămâne în memoria comunității științifice și a silvicultorilor români drept cel mai avizat cunoscător al zâmbului (*Pinus cembra*) și cel care a readus această specie forestieră în atenția silvicultorilor români, dedicând peste 3 decenii studierii acestei specii, în aproape toate populațiile speciei din țara noastră. Cercetările efectuate au vizat o paletă largă de aspecte, dintre care menționăm: cunoașterea distribuției zâmbului în Carpații românești; tehnica de producere a puieților de zâmb; realizarea de plantații pentru refacerea unor populații dispărute de zâmb; realizarea de încrucișări controlate și libere între arbori plus selecționări din diverse populații; instalarea de plantații experimentale de culturi comparative și teste genetice cu familii din polenizare controlată și din polenizare liberă; realizarea a două plantații de proveniențe de zâmb din Alpi și Carpați; realizarea de livezi semincere de zâmb; realizarea unei plantații experimentale pe halda de steril Dumitreșul din Munții Călimani; refacerea habitatului și populației de zâmb din Masivul Pietrosul Rodnei.

A realizat în premieră absolută hibridi interspecifici ai zâmbului prin încrucișări controlate, folosind zâmbul ca partener matern și *P. strobus*, *P. monticola* și *P. wallichiana* ca parteneri paterni, și a obținut rezistența genetică a acestora la ciuperca *Cronartium ribicola*. Tot la zâmb și tot în premieră absolută, a realizat încrucișări de tip dialel complet (full diallel) și a stabilit parametri genetici necesari stabilirii strategiei de ameliorare genetică a speciei.

Lucrările publicate de domnia sa, binecunoscute și apreciate atât de comunitatea științifică românească și internațională cât și de cea a silvicultorilor, îl așează printre cei mai buni specialiști ai zâmbului pe plan mondial.

Recunoașterea contribuțiilor sale științifice a fost răsplătită prin invitarea să conferențeze la manifestări științifice internaționale sau la

universități de prestigiu, precum și de acordarea a numeroase premii și distincții, dintre care menționăm: membru și coordonator adjunct al grupurilor de lucru IUFRO 2.02.00: Ameliorarea coniferelor și resurse genetice ameliorate și 2.02.15: Resurse genetice și ameliorarea pinilor cu 5 ace (1990); membru al Academiei de Științe din New York (1995); includerea în rândul celor mai remarcabili specialiști în genetică forestieră la nivel mondial de către publicația Marquis Who's Who; premiul Societății Progresul Silvic (2018).

Pentru valoarea excepțională a activității științifice desfășurate pe parcursul a aproape jumătate de veac, dr. ing. Ioan Blada a fost propus să devină membru al Secției de Silvicultură a Academiei de Științe Agricole și Silvicultură „Gheorghe Ionescu-Șișești”. Din păcate, în pofida prestigiului și recunoașterii internaționale a activității științifice a dr. ing. Ioan Blada, dovedită prin indicatori scientometrici relevanți și obiectivi, utilizați la nivel internațional, conducerea Secției de Silvicultură a Academiei de Științe Agricole și Silvicultură „Gheorghe Ionescu-Șișești” nu l-a considerat suficient de valoros pentru a-l coopta ca membru al acesteia.

Pe cât a fost de conservator în ceea ce privește modul de viață, pe atât a fost de deschis la tot ce e nou, continuând să învețe toată viața, chiar și la vârsta la care alții se resemnează. A învățat să utilizeze computerul pentru a beneficia de potențialul de eficientizare a activității pe care îl conferă și utiliza constant internetul pentru a se documenta și a consulta literatura științifică de specialitate.

Ioan Blada a fost atât un slujitor fidel al pădurii și un pasionat de profesia de silvicultor, cât și un om excepțional în același timp. Ni-l amintim ca pe un coleg harnic, riguros, meticolos, ferm și calm, care aprecia munca și dedicația mai tinerilor colegi, de care se apropia și le era un bun prieten și sfătuitor. A reușit să se facă respectat, iubit și ascultat, iar pe cei aflați în nevoie a știut să îi ajute.

Disparația sa lasă un gol profund în sufletele și inimile noastre și ne rugăm Bunului Dumnezeu să-l primească în Împărăția Sa!

**Abstract. In memoriam: dr. eng. Ioan Blada (1932 – 2020), remarkable and passionate specialist in the field of Forest Genetics and Tree Breeding.**

This obituary is dedicated to the memory of dr. eng. Ioan Blada (1932 – 2020), Romanian reputable researcher in the domain of Forest Genetics and Tree Breeding. Dr. eng. Ioan Blada died on the 23rd of December 2020 right after accomplishing 88 years of age. In his long career he had remarkable professional achievements: he established 32 seed orchards with a surface of 184,8 ha, 58 experimental plantations covering 130,9 ha, and published over 100 scientific papers in prestigious international journals. Widely known as one of the best specialists of Swiss

stone pine species he will remain as such in the future years at the international level for the forest community. The human qualities of his personality doubled by his passion and devotion to forest and profession made him highly appreciated and honored by all the people who met him. In eternal gratitude we honor his memory!

**Authors. Iovu-Adrian Biriş** - University of Agronomic Sciences and Veterinary Medicine of Bucharest, Faculty of Agriculture, B-dul Mărăști, Nr. 59, Sector 1, Cod 011464, București; **Gheorghe Marin** - National Institute for Research and Development in Forestry “Marin Drăcea”, Eroilor Boulevard, No. 128, 077190 -Voluntari, Romania.